

**Київський національний університет
імені Тараса Шевченка**

**Юридичний факультет
Кафедра правосуддя**

**ДРУГА МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ПРОБЛЕМИ
ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ НАУКИ:
ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ»**

**ПРИСВЯЧЕНА СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ВЧЕНИХ-
ПРОЦЕСУАЛІСТІВ КИЇВСЬКОЇ ШКОЛИ**

25-26 листопада 2010р.

**Секція: Історія та теорія процесуальних наук. Судоустрій.
Конституційне правосуддя.
Адміністративний (судовий) процес**

Секція: Цивільний процес

Секція: Кримінальний процес

Секція: Нотаріальний процес

Секція: Виконавчий процес

Секція: Адвокатура

Київ-2010

Редакційна колегія:

д.ю.н. Гриценко І.С.
доц. Сиза Н.П. доц.

проф. Фурса С.Я.
Захарова О.С.

доц. Костюченко О.Ю.
доц. Куйбіда Р.О.

Матеріали, надіслані на конференцію, розглянуті редакційною колегією

«ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ НАУКИ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ»

Збірник наукових праць першої міжнародної науково-практичної конференції вчених-процесуалістів, практиків, аспірантів, здобувачів і студентів: матеріали першої міжнародної науково-практичної конференції вчених-процесуалістів, практиків, аспірантів, здобувачів і студентів, проведеної кафедрою правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (25-26 листопада 2010 року).-К., 2010.- 600 с.

«ПРОБЛЕМЫ ПРОЦЕССУАЛЬНОЙ НАУКИ: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ»

Сборник научных трудов первой международной научно-практической конференции ученых-процессуалистов, практиков, аспирантов, соискателей и студентов: материалы первой международной научно-практической конференции ученых-процессуалистов, практиков, аспирантов, соискателей и студентов, проведенной кафедрой правосудия юридического факультета Киевского национального университета имени Тараса Шевченко (25-26 ноября 2010 года).-К., 2010.- 600 с.

«PROBLEMS OF PROCEDURE OF SCIENCE: PAST AND PRESENT»

Collection of scientific works of the first international scientific conference of processualist scholars, practitioners, graduate students, applicants and students: Proceedings of the first international scientific conference of processualist scholars, practitioners, graduate students, job seekers and students, held the Department of Justice Law Faculty of Kyiv National Taras Shevchenko (25-26 November 2010) .- K., 2010 .- 600 with

Розглядаються питання історії та теорії процесуальних наук, проблемні питання судоустрою, конституційного судочинства, адміністративного (судового) процесу, цивільного, кримінального, нотаріального, виконавчого процесів та адвокатури.

Розраховано на фахівців, які працюють у вищезазначених галузях, вчених, аспірантів та студентів.

Рассматриваются вопросы истории и теории процессуальных наук, проблемные вопросы судоустройства, конституционного судопроизводства, административного (судебного) процесса, гражданского, уголовного, нотариального, исполнительного процессов и адвокатуры.

Расчитано на специалистов, которые работают в вышеперечисленных отраслях, ученых, аспирантов и студентов.

The questions of history and theory of procedural science, problematic questions of the judicial system, constitutional court, administrative (judicial) process, civil, criminal, notarial, executive processes and the legal profession.

Designed for professionals who work in the above sectors, academics and students.

факультету Київського національного університету та участь студентів у перспективних наукових розробках
Кушакова-Костицька Н.В. Комп'ютеризація та інформатизація судочинства в умовах розвитку інформаційного суспільства
Крижанівський В. В. Генезис незалежної судової влади
Пірон І.С. Процес організації зайнятості населення за законодавством радянської України 1917-1919 років.
Погорецький М. А. Вплив наукового надбання професора М.М. Михеєнка на розвиток теорії доказів у кримінальному процесі
Совгіря О. В. Конституційно-процесуальне право України як галузь права: сучасний стан та перспективи розвитку
Ткачук А. Роль офіційного тлумачення Конституції і законів у формуванні демократичної, правової держави
Толкачова Н.С. Історичні витoki формування звичаєвих основ судово-процесуального права на землях України
Шукліна Н. Г. Конституційно-процесуальні основи правового статусу особи в Україні
Руденко М. В. Процесуальні повноваження прокурора у контексті судової реформи 2010 року: загальна характеристика
Гусейнова-Чекурда Р.З. Реалізація конституційного права на свободі слова шляхом присутності ЗМІ в адміністративному(судовому) процесі
Демський Е.Ф. Адміністративно-процесуальне право України - від адміністративних процедур до галузі права
Куйбіда Р.В. Розвиток адміністративної юстиції: місце України на пост радянському просторі
Настечко К. О. Роль судів в оформленні прав на земельні ділянки
Тарануха В.П. Участь прокурора в адміністративному судовому процесі України

Секція: **ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС**

Андронов І.В., Проблеми реалізації судом права на вихід за межі позовних вимог.
Аргунов В. В. Особое производство в гражданском процессе: развитие доктрины и законодательства
Бичкова С.С. Поняття представництва у цивільному процесі
Бігун В.А. Щодо окремих змін від 07.07.2010 р. до Цивільного процесуального кодексу України
Бондар І.В. Перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами у механізмі захисту суб'єктивних прав
Бондаренко-Зелінська Н.Л. Судова медіація: перспективи та проблеми запровадження в цивільному процесі України
Васильєв С.В. Специальные источники гражданского процессуального права
Васильєва-Шаламова Ж.В. Проблеми правової регламентації процесуального статусу перекладача в цивільному процесі
Винокурова Л. Ф. Проблеми реалізації принципу обов'язковості третейського застереження
Гетманцев О.В. Історичний метод науки цивільного процесуального права
Гетманцев М.О. Часові межі дії нормативно-правових актів, що застосовуються судом у цивільному судочинстві
Гусаров К. В. Апеляційне провадження цивільного процесу: новелізація законодавства
Грабовська О.О. До питання про зміст прокурорського представництва у цивільному судочинстві
Захарова О.С., Завдання цивільного судочинства в сфері реформування процесуального законодавства
Кармаза О.О. Підвідомчість питань щодо захисту житлових прав громадян в Ук-

щодо різних питань третейського судочинства взагалі і третейської угоди зокрема.

Так, у листі від 29.09.2009 № 01 – 08/530 «Про деякі питання, порушені у відповідних записках господарських судів України у першому півріччі 2009 року щодо застосування норм Господарського процесуального кодексу України» в редакції від 29.06.2010 Вищий господарський суд на питання «Чи підлягає припиненню господарським судом провадження у справі за позовом про стягнення заборгованості за договором за наявності у такому договорі третейської угоди про передачу спорів, які можуть виникнути за договором на вирішення третейського суду?», відповів, що відповідь на зазначене питання вміщено в пункті 10 інформаційного листа Вищого арбітражного суду України від 10.03.98. № 01 – 8/91 «Про деякі питання практики застосування окремих норм чинного законодавства у вирішенні спорів», де, зокрема зазначено, що господарський суд, до якого подано позов з питання, що є предметом арбітражної угоди, повинен припинити провадження у справі, якщо є заперечення однієї з сторін щодо вирішення спору в господарському суді і ним не буде визнано, що арбітражна угода не є недійсною, втратила чинність або не може бути виконана.

Таким чином, мотиви, наведені у вище згадуваних рішеннях господарського суду, суперечать діючому законодавству, рішенням Конституційного Суду України, правовій позиції Верховного Суду і Вищого господарського суду України, що, на жаль, суттєво підриває авторитет судової влади і лише ускладнює вирішення дійсно існуючих проблем удосконалення правового регулювання діяльності третейських судів в Україні.

Гетманцев Олександр Валентинович,
кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри правосуддя
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ІСТОРИЧНИЙ МЕТОД НАУКИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Вивчаючи сучасний стан цивільного процесуального законодавства та аналізуючи теоретичні досягнення науки цивільного процесуального права, досвід іноземних держав, можна стверджувати, що відбуваються відповідні прогресивні зрушення як в сторону розширення сфери наукового дослідження проблемних питань цивільного процесуального права так і їх уніфікації та систематизації за певні історичні періоди розвитку науки цивільного процесуального права.

Пов'язано це, насамперед, з удосконаленням та розширенням меж здійснюваних досліджень науки цивільного процесуального права.

Досягнення будь-якого нового результату, удосконалення та доповнення вже існуючого залежить насамперед від правильності обраного методу дослідження, його ефективного використання відповідно до поставленої мети, завдань та очікуваних результатів, котрі в достатній мірі повинні підкріплюватися теоретичними аргументами і надалі формуватися у вигляді науково-теоретичних висновків і пропозицій. Метод дослідження можна охарактеризувати як певний напрямок науково-пізнавальної діяльності, яка спрямована на досягнення поставленої мети, а також певні прийоми, способи та операції, через які така діяльність реалізується.

Наука цивільного процесуального права, як фундаментальна наука, пройшла свій історичний шлях становлення та розвитку. В різні періоди відбувався як певний підйом, так і занепад наукових досліджень. Але в цілому за свою історію розвитку в науці цивільного процесуального права сформовано достатньо великий потенціал науково-теоретичних, прикладних знань, вчень, ідей, теорій, вироблено основні концептуальні положення. Це дає можливість вирішувати не лише існуючі проблеми, а й ставити нові, і на цій основі отримувати нові результати, що потребують подальшого пояснення. Прогресивність та ефективність науки залежить від удосконалення як теоретичних знань, так і методів наукового дослідження. Саме методи науки цивільного процесуального права сприяють подальшому її розвитку та виступають основною умовою подальших її наукових досліджень.

На жаль, в науці цивільного процесуального права питанням методології науки, системі методів дослідження, характеристиці окремих методів не надавалося достатньої уваги з боку науковців, а тому фундаментальних, комплексних досліджень не здійснювалося. У підручниках, навчальних посібниках з цивільного процесуального права, які видавалися в Україні, Росії не завжди приділялося достатньої уваги дослідженню методів науки та виділенню їх особливостей. Аналогічна ситуація спостерігається в монографіях та дисертаціях. Питання методологічної основи дослідження зводилось лише до простого механічного перерахування методів наукового дослідження, при цьому такий перелік в більшості випадків є стандартним. Пошук нових ефективних методів у поєднанні з правильним застосуванням традиційних способів наукового аналізу є одним з важливих завдань сучасної науки [6, с.47]. А тому існує негайна потреба в активізації наукових досліджень з даної проблеми. Загалом, слід все ж таки зазначити, що окремі аспекти методології науки цивільного процесуального права, характеристики деяких особливостей методів наукового дослідження здійснювалося представниками науки цивільного процесуального права Н.І. Авдєєнко [1], І.Жеруолісом [4], М.М. Зубовичем [5], В.В. Комаровим [8], Д.Я. Малешиним [6], І.В. Решетніковою [9,10], Т.В. Сахновою [11], С.Я. Фурсою [13], О.В. Цихоцким [18], М.Х. Хутиз [14,15], Н.А. Чечіною [16], Д.М. Чечот [17].

Не вдаючись в детальну дискусію з питань поняття методу наукового дослідження, лише запропонуємо, що метод науки – це сукупність прийомів, способів та операцій науково-теоретичного та практичного дослідження правового явища. У наведеному визначенні можна виділити подібність до поняття «методу правового регулювання». На наш погляд, їх не слід ототожнювати, оскільки метод (методи) правового регулювання і метод (методи) науки є відмінними за цілим рядом ознак та особливостей: за сферою застосування (в основу покладено предмет галузі і предмет науки), мети і завдань, очікуваними результатами, видами методів, особливостями їх використання (застосування тощо). Елементи методу визначають його внутрішню структуру. Тому прийоми, способи, операції – це інструментарій наукового дослідження.

Прийом – це визначений метою, завданням дослідження певний напрямок наукового пізнання правового явища для характеристики цього явища в цілому або його окремих сторін. Досягнення результатів відбувається через такі засоби як: хронологія, періодизація, системність, узагальнення тощо.

Спосіб – це цілеспрямований напрямок наукового дослідження, здійснюваний з метою отримання очікуваних результатів для їх подальшого співставлення з існуючими науковими результатами, їх змістовного аналізу для формування відповідей на поставлені завдання. Реалізація може здійснюватися через такі засоби, як: порівняння, тлумачення, анкетування тощо.

Операція – це певна вольова, свідомі і розумова діяльність, яка заснована на законах логіки, за допомогою якої отримується певний науковий результат. Реалізується за допомогою засобів: аналізу, синтезу, індукції, дедукції тощо.

Кожен з названих елементів має власні засоби застосування чи реалізації. Засоби відіграють роль сполучної ланки між суб'єктом діяльності і об'єктом дослідження. Саме засоби є діяльністю, в результаті якої досягається бажаний результат науково-пізнавальної діяльності. Вибір засобів здійснюється адекватно обраній меті і завдань, які потрібно вирішити в конкретному науковому дослідженні.

Усі елементи методу наукового дослідження мають особливості: повинні будуватися на певних принципах (об'єктивність, повнота, ясність, досконалість тощо); дають можливість здійснювати аналіз, на основі якого визначається перспективність досліджуваного явища; побудувати логіку визначення напрямків дослідження; їх застосування повинно здійснюватися у межах досліджуваного об'єкта і предмет наукового дослідження; їх вибір залежить від поставлених мети і завдань наукового пошуку і очікуваних результатів; в них закладаються можливості, які дозволяють вирішувати окремі завдання наукового дослідження; забезпечують оптимальний варіант вирішення поставлених завдань тощо.

Вибір і застосування окремого методу дослідження для пізнання правового явища

залежить від його змісту, потенціалу, що зумовлює пізнання лише деяких сторін цього явища. Слід враховувати, що є об'єктом дослідження, яка його мета дослідження, які результати потрібно чи можна отримати. Результат же може бути як запланованим, так і виявленим в процесі наукового пошуку.

У системі методів науки цивільного процесуального права важливе місце посідає історичний метод. Саме назва методу визначає особливості сфери напрямків його застосування та змісту очікуваних результатів. Звернення до історичного методу є досить популярним в науково-теоретичних дослідженнях науки цивільного процесуального права.

Будь-яке наукове дослідження в останні 10-15 років, яке здійснюється на рівні монографій, дисертацій, публікацій проводиться з використанням історичного методу. Це не данина моді, а продовження традиції науки цивільного процесуального права, яка була започаткована ще в період її становлення і розвитку. Даний метод на певних етапах був і є визначальним в окремих наукових дослідженнях.

Історичний метод дає можливість визначати конкретні історичні події, історичний розвиток правових явищ та їх вплив на розвиток цивільного процесуального права як галузі права, окремих її інститутів, науки цивільного процесуального права. Він дозволяє виявити в історичному процесі найбільш суттєві закономірності та оформити їх через наукові положення. За допомогою історичного методу закономірності досліджуваного розкриваються шляхом відтворення його історії, генезису [12, с.171]. В сучасних умовах основне завдання історичного методу полягає в отриманні за допомогою певних прийомів, способів, операцій наукового результату через виявлення закономірностей виникнення, розвитку, зміни, припинення досліджуваного правового явища шляхом його сприйняття в історичному розвитку через зміну подій в хронологічному порядку. Саме історизм наукового аналізу слугує методологічною основою узагальнення теоретичного знання [15, с. 92].

Мають значення і визначення меж застосування методу історизму в науці цивільного процесуального права. На наш погляд, можна виділити наступні напрямки:

а) дослідження питань становлення і розвитку цивільного процесуального права як самостійної галузі, цивільного процесуального законодавства, науки цивільного процесуального права. Даний напрямок дає можливість вирішити достатньо широкий та змістовний обсяг завдань наукового пошуку. Кожен з елементів напрямку може досліджуватися окремо або в сукупності. Без знання історії виникнення та розвитку цивільного процесуального права (галузі, науки, навчальної дисципліни) не можна з'ясувати ті значні процеси, що відбувалися в різних періодах та етапах розвитку нашого суспільства, які законодавчі реформи проводилися та їх подальші результати, які наукові ідеї утворювали наукову скарбницю цивільного процесуального права.

Дослідження повинно здійснюватися через виділення періодів та етапів, в основу яких можуть покладатися процеси реформування процесуального законодавства (прийняття відповідних законодавчих актів), активізація наукової думки процесуалістів тощо. Джерелами дослідження є: законодавчі акти, наукова література, матеріали періодичних видань, судова практика. Це дасть можливість дослідити і проаналізувати певні історичні процеси, які впливали на право і науку, виявити закономірності розвитку в хронологічному порядку.

Важливим є і дослідження творчості представників науки цивільного процесуального права в різні періоди. Вже стало закономірністю посилення на наукові праці процесуалістів кінця XIX початку XX століття, таких як: Є.В. Васьковського, О.І. Віцина, Ю.С. Гамбарова, А.Х. Гольмстена, В.М. Гордона, К.І. Малишева, М.І. Малініна, С.О. Нефедьєва, В.О. Рязановського, І.Є. Енгельмана, Т.М. Яблочкова та інших.

В наш час питанням історичного розвитку цивільного процесуального права як науки, цивільного процесуального законодавства присвячено окремі розділи в монографії «Проблеми науки гражданского процессуального права», за редакцією професора В.В. Комарова (Харьков, 2002) [8], в «Хрестоматії з цивільного процесу», за редакцією російського процесуаліста професора М.К. Треушнікова (Москва, 2005) [3]. Названі праці є фундаментальними і важливими в теоретичному та емпіричному плані.

Дослідження процесуального законодавства минулих часів, висвітлення питань наукової діяльності видатних науковців, основні проблемні питання, які вирішувалися ними, їх досягнення, все це слугує основою для розвитку науки, а саме - її подальших наукових досліджень;

б) становлення і розвиток навчальних закладів, у складі яких утворювалися юридичні факультети, а також кафедр процесуальних наук. Цей напрямок пов'язаний з попереднім, але може мати і певну самостійність у дослідженні. Наприклад, особливо популярним він став у Російській Федерації, де досліджуються питання щодо виникнення і розвитку кафедр процесуального права [2];

в) історичний розвиток окремих інститутів та норм цивільного процесуального законодавства на території сучасної України. У більшості випадків даний напрямок дослідження має можливість вирішувати децю вужчі завдання, оскільки науковий аналіз проводиться відносно окремих правових явищ;

г) перевидання (іноді у перекладі) підручників, монографій, наукових публікацій авторів, які працювали в певні історичні періоди.

Історичний метод може використовуватися і в інших напрямках. Даний метод дає можливість здійснити порівняння минулого і сучасного, допомагає визначити, що було запозичене з попереднього досвіду та вирішити питання про удосконалення та подальший розвиток сучасних знань.

Отже, наука цивільного процесуального права для виконання своїх завдань і функцій використовує методи наукового дослідження. Метод науки пропонується визначити як сукупність прийомів, способів та операцій науково-теоретичного та практичного дослідження правового явища. Застосування будь-якого окремого методу науки визначається: метою і завданнями дослідження та очікуваними результатами. Межі використання методу дослідження визначаються об'єктом та предметом наукового пошуку.

Історичний метод дає можливість дослідити будь-які явища процесуально-правового характеру в їх поступовому, хронологічному порядку виникнення, розвитку, припинення. Даний метод має свої напрямки дослідження, особливості застосування, що обумовлені змістом прийомів, способів, операцій та засобів їх втілення в науково-пізнавальній діяльності. Отримані результати внаслідок застосування історичного методу мають вагомий вплив на розвиток сучасної науки цивільного процесуального права, галузі в цілому та окремих її інститутів.

Список літератури:

Авдеев Н.И. Механизм и пределы регулирующего воздействия гражданского процессуального права. - Изд. Ленингр. Унив., 1969. - 73 с.

Валеев Д.Х., Нуриев А.Г., Базина Ю.С., Развитие наук цивилистического процесса в Казанском университете (1804-2006 г.г.). Актуальные проблемы гражданского права и процесса: Сб. моногр. Междунар. Научно-практ. Конференции. Вып. 1 - М.: «Статут», 2006. - с. 224-240

Гражданский процесс. Хрестоматия. Учеб. Пособие / Под. Ред. Треушниковой. - М.: ОАО «Издательский дом «Городец», 2005. - 896 с.

Жеруолис И. Сущность гражданского процесса. - Вильнюс «Минтис», 1969. - 203 с.

Зубович М.М. Ценностный аспект методологии гражданской процессуальной науки // Сибирский Юридический Вестник. - 2004. - №3.

Малешин Д.Я. Некоторые вопросы методологии исследования гражданского процессуального права / Гражданский процесс: наука и преподавание / Под. ред. М.К. Треушниковой, Е.В. Борисовой. - М.: ОАО «Издательский Дом «Городец», - 2005. - С. 47-52.

Медведев И.П. О науке гражданского процесса: эссе. Ответственность сторон за ложные объяснения в суде: научные исследования. - М: Волтерс Клувер, 2006. - 304 с.

Проблемы науки гражданского процессуального права / Под. общ. ред. В.В. Комарова. - Харьков, 2002. - 320 с.

Решетникова И.В. Судебные реформы XIX и XX в.в. в области гражданского судопроизводства / В сборнике «Кодификация российского частного права». Под общей

ред. Д.А. Медведева. – М.: Статут, 2008. – с. 307-333.

Решетникова И.В. Состав элементов предмета науки советского гражданского процессуального права. Депонир. работа. – Свердловск, 1985. – 23 с.

Сахнова Т.В. Наука гражданского процессуального права: традиции и современность. Гражданский процесс. Наука и преподавание / Под ред. М.К. Треушникова, Е.А. Борисовой. – М.: ОАО «Издательский Дом «Городец», 2005. – с. 31-41.

Сырых В.М. Метод правовой науки (основные элементы, структура). – М.: Юрид. Лит., 1980. – 176 с.

Фурса С.Я. Нотаріальний процес: Теоретичні основи. – К.: Істина, 2002. – 320 с.

Хутыз М.Х. Общие положения гражданского процесса (историко-правовое исследование). – М.: Юрид. лит. 1979. – 110 с.

Хутыз М.Х. Историзм в исследовании проблем гражданского процессуального права // Правоведение. – 1984. - №1. – с. 92-96.

Чечина Н.А. Основные направления развития науки гражданского процессуального права. – Ленинград: ЛГУ, 1987. – 103 с.

Чечот Д.М. К вопросу о критерии истинности выводов юридической науки // Советское государство и право. – 1965. - №2. – с. 38-43.

Цихотский А.В. Методология науки гражданского процессуального права: понятие и содержание. Проблемы эффективности правосудия по гражданским делам. – Новосибирск, 1997. – с. 100-122.

Гетманцев Максим Александрович,
асистент кафедри правосуддя Чернівецького національного
університету ім. Ю. Федьковича

ЧАСОВІ МЕЖІ ДІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ СУДОМ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Час має досить важливе значення в цивільному процесі вже тому, що всі права й обов'язки суду та інших учасників судочинства мають строковий характер, здійснення окремих процесуальних дій також має обмеження і регламентацію в часі. Відомий французький теоретик права Ж.-Л. Бержель цілком справедливо стверджує, що право не може ігнорувати фактор часу, який первинно закладений як механізм запуску в дію його нормативно-правових актів [2, с. 196-197]. Та оскільки єдиним способом зовнішнього виразу та закріплення норм цивільного процесуального права є нормативно-правові акти (насамперед, Цивільний процесуальний кодекс України (надалі - ЦПК), то варто погодитися з А.О. Мельниковим, який наголошує, що питання дії цивільного процесуального законодавства в часі – це питання про його життя як норми права [5, с. 140].

Хрестоматійно поширеним у наш час залишається формулювання, що норми цивільного процесуального права обов'язкові з моменту введення в дію закону, який їх містить [3, с. 21; 11, с. 19]. Згідно з енциклопедичними джерелами, чинність закону – це обов'язковість застосування закону протягом певного часу, на певній території, щодо певного кола фізичних та фізичних осіб [8]. ЦПК України 1963 року не давав однозначної відповіді на питання про часові межі дії норм цивільного процесуального права, закріплюючи лише в ст.3, що провадження в цивільних справах у судах України ведеться за цивільними процесуальними законами України, що діють на час розгляду справи, вчинення окремих процесуальних дій або виконання рішення суду. Майже дослівно відтворює це положення нині чинний ЦПК України, ч. 3 ст. 2 якого передбачає, що провадження в цивільних справах здійснюється відповідно до законів, чинних на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи.

Ми поділяємо міркування О. В. Підлубної, яка стверджує, що закріплене в ч. 3 ст. 2 ЦПК України положення (відповідно до якого провадження в цивільних справах здійснюється згідно законів, чинних на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи) не враховує важливого етапу правореалізації – виконання су-